

Växtråd från Zetas fin smakarens trädgård

Gör så här med

KLÄNG- och KLÄTTERVÄXTER

Kläng- och klätterväxter ger mycket grönska samtidigt som de tar lite odlingsmark i anspråk. De är fenomenala på att klä in stora ytor, dölja tråkiga konstruktioner och mjuka upp intrycket av hårda material. De kan växa mot husväggar, spaljéer eller i större prydnadsbuskar och runt trädstammar. De kan klänga på staket, breda ut sig i slänter, hänga över murar samt fungera som marktäckare.

Vill man ha klätterväxten i buskar och runt trädstammar måste man provgräva och se att planteringsgropen blir stor nog för växten att trivas i. Vissa träd har rotsystem som konkurrerar för mycket om vatten och näring, plantera t ex aldrig under björk, lönn och gran. Starkväxande klätterväxter kräver stadiga träd som underlag, och träd som dessutom tål att skuggas.

En del klätterväxter tar sig själva upp med hjälp av speciella häftorgan, andra behöver något stöd att slingra sig runt eller klänga på.

Obs! Klätterrosor behandlas i växtrådet Rosor. Kle-matis och eldkrasse beskrivs längre bak i detta råd.

VÄXTPLATS

Flertalet kläng- och klätterväxter går bra i både sol och halvskugga, några är särskilt skuggtåliga. Nedan ges några förslag på växter för sol respektive skuggläge.

Sol: blåregn, bokharabinda, eldkrasse, humle, kameleontbuske, kaprifol, klätterhortensia, engelmansvin, rostvin, rådhushvin. Skenhortensia i sol-halvskugga.

Skugga: guldhumle, kameleontbuske, klätterbenved, klätterhortensia, murgröna, pipranka, vildkaprifol, vintertry.

JORD

De flesta kläng- och klätterväxter vill ha en lucker, mullrik och fukthållande jord med ett jorddjup på minst 40–50 cm. Eventuella krav anges vid den enskilda växten.

Förbättra sandig eller lerig jord med en tredjedel kompost, barkmull, planteringsjord eller gödslad torv.

Öppna och lufta alltid jordsäckarna före användning. Torv fuktas väl innan den blandas med övrig jord.

GÖDSLING

Grundgödsla i samband med plantering med ca en halv säck förmultnad kogödsel och en näve benmjöl per planta. Mylla ner gödselmedlen ytligt.

En väletablerad klätterväxt klarar sig oftast bra utan extra gödsel. Vårt råd är att varje år tillföra kompost och benmjöl. Det ger jorden en god mullhalt och näring som löser ut i långsam takt.

Är jorden mager eller tillväxten svag tillför man kväve i någon snabbverkande form t ex Chrysan, blodmjöl. Gödsla med detta en gång tidigt på våren och en gång på försommaren.

PLANTERING

Plantera inte för nära husväggar då jorden ofta är torr intill grund och takutsprång. Vid plantering intill träd, sätt klätterväxten ca 50 cm från stammen och luta plantan inåt.

Sänk ner hela klumpen i en hink med vatten i ca 5 minuter. Gräv en rejäl bädd, minst 40 cm djup och lika bred. Tag försiktigt bort kruka eller emballage. Sätt ner plantan så att klumpkanten kommer 2–3 cm under jordytan, fyll på med jord och vattna ordentligt.

Ett ungefärligt planteringsavstånd mellan två plantor är 1,5–2 m. För att snabbt ge vind- och insynskydd kan man plantera något tätare.

BESKÄRNING

De flesta kläng- och klätterväxter behöver endast beskäras om de blivit för utrymmeskrävande (undantag bl a blåregn, se vidare under växtbeskrivningarna).

Akebia, kameleontbuske, klätter- och skenhortensia samt pipranka beskär under juli, augusti, september (JAS). Rostvin beskär i november eller under JAS. Övriga gallras och klipps efter behov på våren.

VÄXTBESKRIVNINGAR

Actinidia kolomikta, kameleontbuske

Höjd 2–4 m. Behöver bindas mot stöd för att växa på höjden, bildar annars en buske. Skildkönad, hanplantorna har mycket dekorativa blad mönstrade i grönt/rosa/vitt, blommorna är små och vita. Honplantorna

ger frukt och kallas minikiwi (pollination av hanplan- ta krävs) och odlas endast för skörd.

Sol–halvskugga i en mullrik och fukthållande jord, gärna i lite skyddat läge. Zon I–V(VI).

***Akebia quinata*, fembladig akebia**

Höjd 4–5 m. Slingrande växtsätt, stöd behövs. En lite ovanlig klängväxt med vackra femfingrade blad och violetta-rödbruna blommor i juni. Skilda han- och honblommor som dock sitter på samma planta.

Sol–halvskugga i ett varmt, skyddat läge. Ganska tolerant men uppskattar en näringsrik, fukthållande något lerhaltig jord. Zon I–II(III).

***Aristolochia macrophylla* storbladig pipranka;**

***A. manchuriensis*, koreansk pipranka**

Höjd 5–10 m. En kraftigväxande slingerväxt som behöver något att vira sig runt. Stora, hjärtformade gröna blad som ger piprankan en frodig, djungelaktig karaktär. Blommor bruna, pipformade, döljs under bladen.

Koreansk pipranka har sällan lika mörkgröna blad som storbladig pipranka. Höstfärgen är gul.

Halvskugga–skugga i näringsrik, fuktig jord. Även sol om vatten- och näringstillgången är god. Zon I–V.

***Clematis*, klematis;** se vidare under eget avsnitt.

***Dioscorea caucasica*, kaukasisk jams**

Höjd 3–6 m. En slingrande växt som odlas för sina dekorativa fräscht gröna blad; smala hjärtformade med tydlig nervatur. Blommor gulgröna, oansenliga. Örtartad med knöliknande rötter, den ovanjordiska delen vissnar ner varje år. I släktet finns många tropiska jampväxter, varav flera är ätliga rotfrukter.

Sol eller halvskugga i fukthållande, näringsrik jord. Zon I–II(III).

***Euonymus fortunei* var. *radicans*, klätterbenved;**

***E. fortunei* var. *vegetus*, storbladig klätterbenved**

Låga marktäckande buskar som klättrar något på höjden om de planteras vid trädstammar, plank, väggar m m. Höjd som buske 0,2–0,5 m, som klättrväxt 3 m. Bredd 1–2 m. Städsegrön med blanka, gröna blad. Blommor grön gula i maj, oansenliga.

Går bra i både sol och skugga, trivs bäst i mull- och näringsrik något fuktig jord men klarar torrare förhållanden och rotkonkurrens när de väl är etablerade. Zon I–III(IV) resp I–III.

Planteringsavstånd 70–80 cm.

***Fallopia baldschuanica*, bokharabinda**

Höjd 7–9 m. Mycket starkväxande slingerväxt som snabbt täcker in staket m m, kallas därför ofta ”Arki- tektens tröst”. Rikligt med vita, plymlika blomställningar i juli–oktober. Trivs bäst i soliga varma lägen och bildar där en stor volym. Går bra i de flesta jordar.

Beskärning av årsskott på våren ej nödvändigt men ger extra riklig blomning. Föryngringsbeskär vart 5–8 år om plantan ska hållas pryddig. Zon I–II.

***Hedera* sp, murgröna** flera arter, sorter

Höjd 4–8 m beroende på sort och zon. Städsegrön självklättrande växt med dekorativa mörkgröna blad med ljus nervatur. Gulgröna blomställningar under senhöst (endast äldre exemplar).

Halvskugga–skugga i fukthållande jord. I soligt läge krävs skydd mot vårsol. Tål rotkonkurrens och är en utmärkt marktäckare i skuggan under buskar och träd.

Murgröna trivs bäst i lite mildare klimat, zon I–III (IV) beroende på sort.

***Humulus lupulus*, humle**

Höjd 5–7 m. En örtartad slingerväxt och gammal kulturväxt med vacker och frodig grönska. Snabb och kraftfull men pga att den vissnar ner till hösten och måste börja om varje vår dröjer det lite innan den täcker helt. Honplantornas grönaktiga kottar kommer på hösten och är mycket dekorativa (vi säljer endast honkloner). Sol–skugga, anspråkslös. Zon I–V.

Gulbladig humle ’Aurea’ är en intressant samplanteringsväxt, höjd ca 3 m, företrädesvis halvskugga–skugga.

***Hydrangea anomala* ssp. *petiolaris*, klätterhortensia**

Höjd 4–7 m, ibland vid goda förhållanden upp till 15 m. Kraftig, elegant klättrväxt som tar sig upp med luftrötter och kan täcka stora ytor. Stora, flata, vita blomställningar i juni. Kanelbruna skott på grovt, dekorativt grenverk. Bladen är blankgröna med guldgul höstfärg.

Sol eller skugga i en sval, fuktig, mull- och näringsrik jord med lågt pH-värde (kalkfattig). Blanda i minst 50 % okalkad (naturell) torv eller rododendronjord. Lite trögväxt i början men är tålig, klarar skugga och rotkonkurrens. En av de vackraste! Zon I–IV.

’Cordifolia’ (småbladig) och ’Mirranda’ (gulbrokig) är två odlingsvärda sorter av klätterhortensia. Båda höjd 5 m, zon I–III.

***Jasminum nudiflorum*, vinterjasmin**

Höjd 1–2 m. En vinterblommande växt med långa tunna grenar och små, glänsande gröna blad. Rikligt med gula blommor någon gång under dec–april beroende på väderlek och zon. Behöver stöd för att ta sig upp, växer annars som en tät buske, använd ev hängande ned från mur.

Skyddat läge i sol–halvskugga. Väldränerad jord. Zon I–II.

***Lonicera* sp, kaprifol; flera arter, sorter**

Kaprifolssläktet omfattar många arter och sorter med olika höjd, blomningstid och härdighet, alla med

slingrande växtsätt. Blomfärgen går i gräddgul/gul/orange/röd beroende på sort, vissa får även bär. Höjden i allmänhet mellan 3–5 m, härdigheten zon III–V (vintertry 2 m, zon II).

Lång blomning har bl a eldkaprifol *L. x brownii*, blomsterkaprifol *L. x heckrottii*, vildkaprifol *L. periclymenum*. Mest väldoftande är kaprifol *L. caprifolium*, men även vildkaprifol och blomsterkaprifol doftar.

Vackra blad finner man hos vintertry *L. henryi* som är städsegrön, och den gråbladiga daggkaprifolen *L. reticulata* 'Silver'.

Kaprifol uppskattar en aning fukt men är tämligen anspråkslös och klarar de flesta jordar. Sol eller halvskugga (vildkaprifol även skugga). Vintertry kräver fukthållande jord och en något skuggig placering.

Kaprifoler har en tendens att blir risiga med tiden. Föryngringsbeskär ungefär vart 5–10 år, till 15–20 cm ovan jord. Tidpunkten är mars–april.

***Menispermum dauricum*, asiatisk månfröranka**

Höjd 3–5 m. En lite ovanlig men härdig, snabbväxande slingrare som odlas främst för sina vackra, sköldlika blad. Små gröngula blommor i juni–juli, frukt blåsvart, giftig. Han- och honblommor på olika plantor, båda krävs för att bilda frukt. Växtens namn kommer av det halvmåneformade fröet.

Sol eller lätt skugga i mullrik, väl-dränerad jord. Zon VI. Kan skäras ned vart 4–5 år för att se prydlig ut.

***Parthenocissus* sp, vin**

Höjd 8–10 m. *P. quinquefolia* var. *engelmanni*, engelmansvin, och *P. tricuspidata* 'Veitchii', rådhusvin, är självklättrande medan *P. vitacea*, vildvin, behöver ett stöd som det kan sno sig runt.

Robusta klättrare med flikiga blad och magnifika höstfärger i rött och gult. De självklättrande arterna ger en tät och vacker fasadbeklädnad.

Sol till skugga i de flesta jordar, helst mullrika och inte för torra. Rådhusvin utvecklas bäst i lite skyddat läge.

Vildvin zon I–V, engelmansvin I–IV, rådhusvin I–II.

***Schisandra rubriflora*, röd fjärilsranka**

Höjd 4–5 m. En exotisk slingerväxt från Kina, Himalaya. Fjärilsrankan har små, klocklika lysande röda blommor i maj–juni. Skilda han- och honplantor, båda krävs för att de röda bären ska utvecklas. Vi säljer endast hanplantor.

Sol–halvskugga i varmt, skyddat läge och djup, mullrik jord som inte torkar ut. Zon I–II(III).

***Schizophragma hydrangeoides*, skenhortensia**

Höjd 7–10 m. Fräscht bladverk, stora vita blomställningar i juli–augusti. Liknar i mångt och mycket klät-

terhortensia men ger ett luftigare, mer elegant intryck. Mycket snyggt att t ex låta den klättra upp och klä in stammen på ett stort träd.

Sol–halvskugga i näringsrik, fukthållande jord med lågt pH. Blanda i minst 50 % okalkad (naturell) torv eller använd rododendronjord. Zon I–III(IV).

'Roseum' med rosa blommor, mycket fin. Zon III.

***Thladiantha dubia*, berggurka**

Höjd 3 m. En örtartad slingerväxt som hör till familjen gurkväxter. Stora, hjärtformade håriga blad och gula blommor, frukt brunorange, ätlig. Potatisliknande rotknölar, plantan vissnar ner varje höst.

Soligt, skyddat läge i näringsrik jord. Zon I–III.

***Tropaeolum*, eldkrasse; se vidare under eget avsnitt.**

***Vitis coignetie*, rostvin**

Höjd 6–8 m. Ett mycket dekorativt vin som odlas enbart till prydnad. Starkväxande, tar sig upp med klängen som snurrar sig runt klätterstödet. Bladen är stora, hjärtformade, gröna och färgas i lysande röda nyanser på hösten. Bladundersidor och skott täckta av rostbruna filthår.

Sol eller lätt skugga i de flesta jordar. Varmt läge ger starkare höstfärg. Zon I–III.

***Wisteria* sp, blåregn; flera arter och sorter**

Höjd 4–9 m beroende på sort och växtplats. Slingrande, kan med tiden få kraftiga stammar. Kanske den mest magnifika klättrare för den som har rätta läget! Blå eller vita hängande blomklasar i maj–juni, samtidigt som bladen slår ut.

Kräver soligt, varmt och skyddat läge i näringsrik, väl-dränerad jord. Tycker inte om att ha det blött och kompakt. Zon I–II; *W. frutescens* I–III(IV).

Beskärning: Blåregn bör beskäras regelbundet för att blomma bra och inte växa okontrollerat. Välj ut huvudgrenar och låt dem växa utan beskärning. I augusti, klipp in alla sidokott och lämna 2–4 blad. I jan–feb, klipp in alla sidokott som växte ut under hösten och lämna 2–4 knoppar/ögon.

ODLA I KRUKA

Ska du odla kläng-/klättrare i kruka så är det viktigt med ett rejält stort kärl och dränering i botten. Vinterisolering och extra härdiga växter behövs för övervintring utomhus. Läs mer om detta i växtrådet "Fleråriga växter i kruka".

Några förslag på kläng- och klättrare för kruka: gulbladig humle, akebia, småbladig klättrhortensia, gulbrokig klättrhortensia, månfröranka.

Många klematis går bra att odla i kruka, läs mer i Klematis-rådet.

Växtråd från Zetas finsmakarens trädgård

Gör så här med KLEMATIS

I klematissläktet finns ett stort antal arter och sorter med en fantastisk variation i blommornas storlek, form och färg. Vanligtvis delar man in dem i stor- och småblommiga och i båda dessa grupper hittar man tidig- och senblommande sorter.

De flesta klematis har ett ”klättrande” växtsätt dvs de klänger sig upp med hjälp av omslingrande bladskaft som de krokar runt grenar, spaljéer osv. Någon form av stöd är nödvändigt. Det finns även låga örtartade typer med växtsätt som en vanlig perenn, men i detta växtråd behandlas endast de klättrande sorterna.

Klematis har liksom andra kläng- och klätterväxter ett stort användningsområde. Att samplantera den med andra växter är ofta mycket effektivt, t ex låta en klematis drapera sig över en prydnadsbuske, väva sig in i en klätterros eller smycka en trädstam. Eller sätt ihop två olika klematissorter i en snygg färgkombination eller för att få utdragen blomtid. Att odla klematis i kruka för balkong eller terrass går utmärkt, tips på sorter hittar du i slutet av växtrådet.

VÄXTPLATS

Klematis kan växa i både sol och skugga. I skugglägen är framförallt de småblommiga sorterna lämpliga, i sol och halvskugga kan i stort sett alla klematis odlas.

Heta gassiga platser bör undvikas pga risk för torka. Intill en solexponerad husfasad är det ofta varmt, torrt och väl-dränerat och inte alltid så lämpligt för en klematis.

Klematis vill gärna ha ”sval” jord och det kan man skapa genom att plantera en låg eller halvhög perenn framför som skuggar marken.

Vill man ha klematis växande i buskar och runt trädstammar måste man provgräva så att man får en planteringsgrop som är stor nog för den att trivas i. Vissa träd har rotsystem som konkurrerar för mycket om vatten och näring, plantera t ex aldrig under björk, lönn och gran.

JORD

Jorden ska vara mull- och näringsrik, väl-dränerad och ha ett jorddjup på minst 50 cm. Förbättra såväl sandig som lerig jord med en tredjedel kompost, barkmull

eller planteringsjord. Klematis klarar att växa i många jordtyper bara det inte är för torrt. De är med andra ord goda sällskapsväxter åt såväl rosor (som gillar lite mer kalkrikt) som rododendron (som vill ha lägre pH-värde).

GÖDSLING

Grundgödsla med ca en halv säck förmultnad kogödsel och en näve benmjöl per planta. Mylla ner gödselmedlen ytligt.

En väletablerad klematis kan klara sig bra utan extra gödsel. Vårt råd är att varje år tillföra kompost och benmjöl. Det ger jorden en god mullhalt och näring som löser ut i långsam takt. Är jorden mager eller tillväxten svag tillför man kväve i någon snabbverkande form under vår-försommar, t ex Chrysan, blodmjöl.

Storblommig klematis har större näringsbehov än småblommiga. Gödsla dessa varje vår med Chrysan eller benmjöl, därtill gärna en giva efter midsommar.

Klematis som växer intill träd eller buskar kräver extra omsorg med näring och vatten de första åren.

PLANTERING

Börja med att doppa krukans i en hink med vatten några minuter så att den blir ordentligt genomfuktad.

Gräv en rejäl bädd, minst 40 cm djup och lika bred. Tag bort krukans och sätt ner plantan i gropen så att övre delen av klumpen kommer i nivå med markytan. Fyll på med hälften av jorden och vattna ordentligt (ca 20 l). Fyll på resterande jord – närmast rothalsen gärna sand eller grus – och tryck till försiktigt. Rankorna bryts lätt så hantera plantan varsamt.

Planteringsavstånd mellan klematisplantor som ska växa utmed t ex ett plank 1–1,5 m. Klematis som ska växa invid en husvägg eller upp i ett träd bör ha ett avstånd på minst 50 cm till vägg respektive stam.

BESKÄRNING

Klematis ska beskäras i samband med plantering vår och sommar, eller – vid höstplantering – våren *efter*. Korta in till 20 cm. Detta kan kännas hårt men är viktigt för att bygga upp ett kraftigt rotsystem, för att skapa balans mellan rot och ovanjordiska delar och för att få en buskig planta!

Vad gäller beskärning åren framöver är det olika beroende på art och sort. I korthet lyder rådet att **vår- och försommarblommande** klematis inte ska beskäras utom av utrymmesskäl eller om plantan blivit kal och risig (beskärningsgrupp 1).

Sorter som blommar på årsskotten dvs sommar–höst beskärns hårt antingen sen höst eller tidig vår (beskärningsgrupp 3).

Engelsmännen säger: **”If it blooms before june, don’t prune”!**

En mer noggrann beskrivning av hur klematis ska beskäras bygger på tre olika beskärningsgrupper.

Tag reda på vilken grupp din klematis tillhör (information om detta finns på växtskyltarna på vår klängväxtavdelning) och gör enligt faktaruta på nästa sida.

ANGÅENDE PLACERING AV KLEMATIS

Att få se den mörkblommiga Clematis ’Romantika’ blomma i ett silverpäronträd är en upplevelse. Men att se en härva av alpklematis växa upp längs de vackra stammarna på ett glanskörsbär eller en strimlönn är förkastligt. Det är heller ingen prydnad att se samma sorts härva hängande och dinglande på vackra tallstammar.

Tänk dig också för innan du planterar klematis bredvid en barrväxt. Dessa skadas av sällskapet och tappar barren. Men att låta dem klättra i en spretig gammal bergtall må vara hänt. Utnyttja gärna döda barrväxter som klätterställningar, t ex en död tuja är ett perfekt växtstöd.

En småtrist forsythia eller schersmin kan du få att ”blomma om” med hjälp av en viticella-klematis. Men däremot vackra solitärbuskar som t ex klockbuske, japansk lönn eller japanskt gaffelolvon kan aldrig förskönas med en klematis.

Den mest perfekta placeringen för en klematis är i en fristående ”pagod-spaljé” som kan beskådas från olika håll. Den kan både förhöja och försköna en pe-renn- eller rosabatt påtagligt.

KLEMATIS I KRUKA

För att lyckas med odling i kruka behövs ett rejält kärl med dräneringshål i botten.

Riktvärdet för en kruka till klematis är diameter 30–40 cm och djup 50–60 cm.

Använd en bra jord, t ex jord avsedd för kruka/balkonglåda eller rosjord. Grundgödsla med benmjöl eller Chrysan.

Växter i kruka är mer utsatta för vinterns kyla än de är planterade i trädgården. För att inte rötterna ska skadas behöver krukans isoleras. Fodra insidan redan före plantering med t ex liggunderlag (täpp inte till hålet i botten) eller frigolitskivor. Alternativt sätt hela krukans i en större låda med luftig isolering eller bädda in den i bubbelpast. Om krukans inte står under tak bör den skyddas mot väta.

Vattna **mycket** sparsamt eller inte alls under hösten, krukans bör torka upp något innan vinterkylan sätter in.

Se även växtrådet ”Fleråriga växter i kruka”.

LÄMPLIGA SORTER FÖR KRUKA

Vi rekommenderar i första hand klematissorter som är härdiga upp till zon V, med några få undantag.

Många småblommiga klematis är härdiga, tåligen och särskilt lämpliga för odling i kruka. Sorter i Flammula-, Integrifolia- och Viticella-Grupperna skärs ner helt på senvintern vilket gör dem extra lätthanterliga.

Några förslag:

Atragene-Gruppen (blommar vår och försommar) t ex ’Ballet Skirt’, ’Blue Tapers’, ’Propertius’.

Clematis x diversifolia parmaklematis. Rik, lång blomning (juli–sept).

Clematis Flammula-Gruppen ’Rubromarginata’. Rikblommig, med underbar mandeldoft (juli–sept).

Integrifolia-Gruppen t ex ’Pretty in Blue’, lång blomning (juni–sept).

Clematis viticella, italiensk klematis (juli–sept).

BESKÄRNINGSGRUPPER FÖR KLEMATIS

Beroende på blomningstid indelas klematis i tre beskärningsgrupper. Information om vilken grupp din klematis tillhör finns på växtskyltarna på vår klängväxtavdelning.

Beskärningsgrupp 1

Hit hör klematis som har sin huvudblomning under tidig vår på gammal ved (april–maj).

Ingen större beskärning krävs, endast torra, döda grenar tas bort under våren (vänta tills det går att se skillnad mellan levande och döda grenar). Generellt kan man säga att dessa klematis inte behöver beskäras.

Beskärning kan dock bli nödvändig pga utrymmesskäl eller då plantan blivit kal nedtill eller risig. Då utför man föryngringsbeskärning; alla gamla grenar beskärs hårt, ca 15–30 cm från marknivå, och lämplig tidpunkt för detta är direkt efter huvudblomningen på våren. Då hinner klematisen växa under sommaren och därmed bilda blomanlag till kommande vår.

Om man beskär en klematis i denna grupp hårt under vår eller höst resulterar det i en fin buskig växt men att blomningen uteblir kommande vår. Enstaka blommor kan dock visa sig under sensommaren.

Beskärningsgrupp 2

Hit hör klematis som blommar under vår och tidig sommar (maj och juni) på gammal ved. Vissa kommer även med en andra blomning i augusti och september (remonterar).

En generell regel för beskärning av klematis i grupp 2 är: Ju mer gammal ved som skärs bort ju färre blommor får man. Endast döda och svaga grenar putsas bort under våren (vänta tills det går att se skillnad mellan levande och döda grenar). Börja uppifrån och arbeta dig neråt.

Vissa sorter i beskärningsgrupp 2 blommar om senare under sommaren och denna andra blomning kommer på årsskotten (de skott som växer ut under sommaren). Dessa klematis kan även klassas och beskäras enligt grupp 3 men då uteblir den tidiga blomningen. För att stimulera tillväxten efter den första blomningen kan man putsa/beskära tillbaka de skott som har blommat under försommaren (sommarsbeskärning).

OBS! Hård beskärning av en klematis som enbart blommar under vår och tidig sommar resulterar i utebliven blomning det året. Sorter av klematis som har fyllda blommor bildar endast dessa på fjolårsveden och halvfyllda eller enkla blommor på årsskotten.

Beskärningsgrupp 3

Till beskärningsgrupp 3 hör de sorter som blommar på årsskotten.

Klematis i denna grupp ska beskäras hårt varje år under höst, senvinter eller tidig vår. Plantan svarar med att producera nya kraftiga skott som blommar rikligt. Beskärs rakt av, 15–30 cm från marknivå.

Växtråd från Zetas finsmakarens trädgård

Gör så här med **ELDKRASSE**

Eldkrasse, *Tropaeolum speciosum*, är en ovanlig växt som står högt på växtälskarnas lista. Det är en skir skönhet från Chile med djupgröna, små, runda, fingrade blad. Blomman är en eldröd krasseblomma, ca 2,5 cm stor och förekommer i riklig mängd från juli till september. Efter blomning bildas små vackra blå frukter. Plantan är örtartad och vissnar ner varje år men kommer liksom humle till våren igen.

Eldkrasse klättrar med långa bladklängen och tar sig fram överallt, förvandlande de tråkigaste buskar och klippta häckar till brinnande, röda skönheter. Höjd ca 3 m.

Den sprider sig med underjordiska utlöpare och bildar tjocka knölliknande rötter. Eldkrasse kan vara knepig att etablera men när den väl tagit sig växer den nästan ogräsartat. Ett vackrare ogräs får man dock leta efter!

VÄXTPLATS OCH JORD

Eldkrassen trivs bäst i full sol. Den kräver en jord som är djup och porös, gärna bestående av lika delar sand, kompost och grov torv. Mycket viktigt är att växtplatsen är väl-dränerad – eldkrasse tål inte vinterfukt.

PLANTERING

Eldkrasse fordrar en djup planteringsgrop, minst 60 cm. De ytliga rötterna fryser men de som finns djupare ned och inte drabbas av tjälen klarar sig. Från dessa skjuter nya skott upp varje år, svarta till en början. Skotten kommer inte förrän i juni så ha tålamod på våren och utgå inte från att plantan är död!

Eldkrasseplantorna är odlade i kruka och köps från maj till midsommar när man ser den första grönskan.

Sätt plantan lika djupt som den står i krukans.

Småplantor är mycket frostkänsliga och de nyinköpta telningarna får ej planteras förrän risken för nattfrost är över. OBS! Höstplantering rekommenderas ej.

Vattna i samband med planteringen samt de närmaste veckorna efter. Vattna vid torka under första året.

VINTERTÄCKNING

Eldkrasse är härdig zon I–IV men vintertäckning förbättrar övervintringen och rekommenderas från Mellansverige (zon III–IV) och norrut. Ett tjockt lager löv på marken runt plantorna hindrar tjälen från att gå ner så djupt. En frigolitskiva är ett förmåligt isoleringsmaterial.

Täck alltid en nyplanterad planta första vintern eftersom rötterna ännu inte hunnit gå ner på djupet.

Täck inte förrän det frusit till i markytan och torkat upp lite i jorden.

KOMBINATIONSVÄXTER

För att få riktigt fin effekt rekommenderas att eldkrassen planteras med andra växter. Låt gärna eldkrassen klänga upp i vintergröna klippta buskar och häckar, i murgröna, pelar-en, i den vackert mörkgröna idegranen eller – för en riktigt anslående syn – gulbarrig pelaridegran.

I perennrabatten kan eldkrassen ta stöd mot högvuxna, ståtliga perenner såsom stormhatt, blå bolltistel, elefantgräs.